TISKOVÁ ZPRÁVA ČESKÉ KONFERENCE REKTORŮ – ROZŠÍŘENÁ VERZE

Veřejné vysoké školy v České republice v reakci na demografický vývoj zvyšují počty nově přijatých studentů, ale současně sdílejí vážné obavy ohledně přípravy státního rozpočtu na roky 2027 a 2028.

Veřejné vysoké školy pozitivně reagují na výrazný nárůst počtu maturantů způsobený demografickým vývojem a v roce 2025 přijaly do prvních ročníků bakalářských a tzv. dlouhých magisterských studijních programů téměř 60 000 nových studentů. Oproti roku 2024 se jednalo o navýšení přibližně o 15 000 přijatých uchazečů. V tomto trendu vysoké školy pokračují i v letošním roce. Podle aktuálních odhadů nastoupí po letních prázdninách do prvních ročníků bakalářských a dlouhých magisterských studijních programů **63 500 až 64 000 nových studentů**, což představuje přibližně **74 % všech úspěšných prvomaturantů v roce 2026**.

Tato čísla jasně dokládají, že veřejné vysoké školy se v maximální možné míře snaží vyjít vstříc rostoucímu zájmu mladých lidí o vysokoškolské vzdělání a současně naplňují očekávání státu spojená s přijetím populačně silných ročníků maturantů.

Vyšší počet studentů musí být zohledněn ve financování

Rektoři veřejných vysokých škol současně očekávají, že navýšení počtu studujících bude odpovídajícím způsobem zohledněno i při přípravě státního rozpočtu na rok 2027 v kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Na tomto principu panuje dlouhodobá shoda mezi představiteli vysokých škol a vedením resortu školství. Vysoké školy podporují návrh rozpočtu pro oblast vzdělávání na rok 2027 připravený MŠMT. Jedná se o zcela racionální návrh podložený reálnými daty, který je veden snahou MŠMT zajistit finanční prostředky zajišťující stabilitu vysokého školství ve střednědobém horizontu.

Požadavky veřejných vysokých škol jsou velmi realistické a reflektují současnou situaci veřejných financí i možnosti státního rozpočtu. **Rektoři proto neočekávají meziroční navýšení institucionálních prostředků na vzdělávací činnost vyšší než takové, které by alespoň umožnilo zachovat financování v přepočtu na jednoho studenta na úrovni let 2024 až 2026**. Zachování tohoto normativu je nezbytnou podmínkou pro udržení kvality výuky, studijních programů i akademického prostředí na veřejných vysokých školách ČR. Bez odpovídajících zdrojů by docházelo k nežádoucímu zvyšování počtu studentů na jednoho vyučujícího, omezení praktické výuky, omezení možnosti individuálního vedení závěrečných prací a zpomalení modernizace studijní infrastruktury.

Investice do vysokých škol jsou investicí do budoucnosti země

Dostatečné finanční prostředky ze státního rozpočtu současně představují klíčový předpoklad pro udržení konkurenceschopných mezd zaměstnanců vysokých škol. Pokud mají veřejné vysoké školy dlouhodobě udržet kvalitní a motivované akademické i neakademické pracovníky, musí být schopny zajistit meziroční růst mezd alespoň na průměrné hodnotě nárůstu mezd zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním, která se ve střednědobém horizontu stabilně pohybuje na úrovni 5 %.

Bez tohoto růstu hrozí, že zejména mladší a perspektivní akademičtí pracovníci budou odcházet do jiných sektorů, které nabízejí výrazně lepší finanční podmínky. Takový vývoj by měl negativní

dopad nejen na kvalitu vysokoškolského vzdělávání, ale i na výzkumný a inovační potenciál České republiky.

Předsednictvo České konference rektorů i Užší předsednictvo Rady vysokých škol proto s obavami sledují neoficiální informace, které naznačují, že v důsledku napjaté rozpočtové situace by mohlo v roce 2027 dojít nikoli k navýšení, ale naopak ke snížení prostředků určených na vzdělávací činnost vysokých škol v řádu nižších jednotek miliard korun.

Vysokoškolské vzdělávání není běžným provozním výdajem, který lze bez následků krátit, ale investicí s dlouhodobou návratností. Hospodářská strategie vlády sama uvádí, že zvýšení podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na průměr Evropské unie by mohlo významně zvýšit HDP. Omezení kapacit vysokých škol by se proto s několikaletým odstupem promítlo do nižší nabídky kvalifikovaných pracovníků, pomalejšího růstu produktivity, slabší inovační výkonnosti a menší schopnosti českých firem vytvářet vyšší přidanou hodnotu. Rozpočtové rozhodnutí pro rok 2027 se na trhu práce projeví v letech 2030 až 2032, kdy firmy i veřejné služby budou potřebovat právě absolventy, o jejichž přijetí se rozhoduje dnes.

Hospodářská strategie Česko: Země pro budoucnost 2.0 přitom výslovně označuje terciární vzdělávání jako podfinancované. Stanovuje cíl zvýšit do roku 2030 výdaje na vzdělávání alespoň na průměr zemí OECD, z toho minimálně 1,5 % HDP na terciární vzdělávání. Do roku 2035 chce vláda zvýšit podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí v produktivním věku na 30 % a dosáhnout toho, aby podle QS World University Rankings byly čtyři české vysoké školy mezi 500 nejlepšími na světě, z toho alespoň jedna mezi 200 nejlepšími. Snížení rozpočtu vysokých škol již v roce 2027 by bylo přímým krokem proti těmto cílům. **Nelze současně slibovat dostatek míst na vysokých školách, vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí a posun vysokých škol ČR v mezinárodních žebříčcích, a přitom snižovat prostředky, z nichž mají být tyto cíle uskutečněny**.

Podle posledních statistických údajů jsou vládní výdaje na jednoho studenta terciárního vzdělávání v Česku přibližně o 15 % nižší než průměr OECD (*zdroj: OECD Education at a Glance 2025: Czechia*). Výše prostředků připadajících na jednoho studenta zásadně ovlivňuje personální zajištění výuky, dostupnost moderní infrastruktury, podmínky pro výzkum i schopnost vysokých škol získávat špičkové pracovníky a zahraniční studenty. Právě tyto faktory se promítají do mezinárodní konkurenceschopnosti a postavení vysokých škol v globálních žebříčcích. Bez dlouhodobého navýšení financování proto nelze realisticky očekávat zásadní posun vysokých škol ČR mezi světovou špičku.

České vysoké školy plní svou část dohody

Vysoké školy přitom v letošním roce navyšují nejen počty nově přijímaných studentů bakalářských a dlouhých magisterských studijních programů, ale i počty studentů navazujících magisterských studijních programů a doktorandů. Celkový počet nově přijímaných studentů tak bude meziročně vyšší přibližně o 10 %.

Veřejné vysoké školy tedy aktivně reagují na požadavky MŠMT spojené s nástupem populačně silných ročníků. Pokud by však tento nárůst počtu studujících nebyl zohledněn v rozpočtu na rok 2027, případně by dokonce došlo ke snížení prostředků na vzdělávání, vznikla by situace, se kterou vysoké školy při svém strategickém plánování nepočítaly.

Kvalitu studia budeme chránit

Rektoři mohou ujistit studenty, jejich rodiče i širokou veřejnost, že veřejné vysoké školy udělají maximum pro to, aby případný výpadek financování kompenzovaly úsporami a aby nebyla zásadně ohrožena kvalita studia stávajících studentů.

Naší prioritou zůstává zachování kvalitní teoretické výuky, přednášek, seminářů i praktické výuky v laboratořích, ateliérech a dílnách. Stejně tak budeme usilovat o zachování vysoké úrovně vedení a hodnocení bakalářských, diplomových a disertačních prací. Studenti se nestanou rukojmími rozpočtových jednání o budoucím financování vysokých škol.

Veřejné vysoké školy k případnému výpadku přistoupí odpovědně a nejprve využijí všechny reálně dostupné vnitřní úspory a přesuny prostředků, aby ochránily stávající studující. Je však nutné otevřeně říci, že možnosti takové kompenzace nejsou neomezené. Pokud by snížení bylo výrazné nebo dlouhodobé, nebylo by v silách vysokých škol zabránit všem dopadům na rozsah výuky, personální zajištění, studijní podporu a budoucí přijímací kapacity.

Bez odpovídajícího financování bude nutné omezit přijímání studentů

Pokud by však zvýšené počty studentů nebyly v roce 2027 a následně ani v roce 2028 odpovídajícím způsobem zohledněny ve státním rozpočtu, budou veřejné vysoké školy nuceny přijmout opatření, jejichž cílem bude ochránit kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Kvalita studia totiž nesmí být obětována pouhému navyšování počtu přijatých studentů bez odpovídajícího personálního, materiálního a finančního zabezpečení.

Analýzy provedené Českou konferencí rektorů ukazují, že pokud by prostředky určené na vzdělávací činnost veřejných vysokých škol zůstaly v roce 2027 fakticky zastropovány na úrovni roku 2026, budou veřejné vysoké školy schopny přijmout maximálně 59 000 nových studentů z řad maturantů. To znamená, že při předpokládaném vrcholu demografické vlny v roce 2027 by se na veřejné vysoké školy nemuselo dostat přibližně 9 000 až 10 000 uchazečů, tedy zhruba 10 % celé maturitní populace.

Česká konference rektorů i Rada vysokých škol považují takový vývoj za velmi nešťastný. Je nám upřímně líto, že rodiny ČR před několika lety zažívaly značné obavy a komplikace při zajišťování míst pro své děti na středních školách a nyní vzniká reálné riziko, že obdobná situace může nastat také při přístupu k vysokoškolskému vzdělávání.

Veřejné vysoké školy během posledních let prokázaly, že jsou schopny reagovat na demografický vývoj, navyšovat kapacity a otevírat studijní příležitosti většímu počtu mladých lidí. Tyto možnosti však nejsou neomezené. Akademičtí pracovníci, laboratoře, učebny, koleje, studijní infrastruktura ani služby pro studenty nelze rozšiřovat bez odpovídajícího financování. Ekonomické možnosti vysokých škol by v takové situaci byly fakticky vyčerpány.

Rektoři současně zdůrazňují, že rozhodně neusilují o nekontrolovaný růst počtu studentů. Jejich prioritou je zachování kvality vysokoškolského vzdělávání, která je výsledkem dlouhodobé práce akademických pracovníků i významných investic státu. Přijímat více studentů bez odpovídajících zdrojů by znamenalo snižovat kvalitu výuky, individuálního přístupu ke studujícím, odborného vedení závěrečných prací nebo praktické výuky. Takový přístup by nebyl odpovědný vůči studentům ani vůči budoucnosti.

Obě reprezentace vysokých škol jsou přesvědčeny, že Česká republika by neměla promarnit jedinečnou příležitost, kterou představuje nastupující silná generace mladých lidí. Každý talentovaný mladý člověk, který získá možnost kvalitního vysokoškolského vzdělání, představuje potenciál pro budoucí rozvoj země. Veřejné vysoké školy svou část odpovědnosti plní a významně navyšují počty přijímaných studentů. Očekávají proto, že stát bude tento krok považovat za strategickou investici do budoucnosti země a vytvoří podmínky, které umožní zachovat dostupnost i kvalitu vysokoškolského vzdělávání pro všechny schopné a motivované uchazeče. Chceme-li, aby se Česká republika prosazovala v odvětvích s vysokou přidanou hodnotou, musíme dlouhodobě podporovat vzdělávání, výzkum a rozvoj lidského kapitálu.

Akademická obec však zůstává optimistická a věří, že se podaří najít řešení, které umožní uspokojit rostoucí zájem mladých lidí o vysokoškolské studium. Česká republika totiž stále patří mezi země, které ve srovnání s vyspělými státy Evropy i OECD vykazují nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. V situaci, kdy ekonomika prochází technologickou transformací a kdy roste poptávka po vysoce kvalifikovaných profesích, je rozšiřování přístupu ke kvalitnímu vysokoškolskému vzdělání v zájmu celé společnosti.